

Geluk: niet werelds

Parafasering van Ratthapala-sutta ("Over Ratthapala")

Bron: De Breet en Janssen: De verzameling van middellange leerredes, deel 2.

Rotterdam 2004, p. 304 e.v.

Koning Koravya vroeg aan Ratthapala, een leerling van Boeddha, waarom hij ervoor had gekozen om huis en haard te verlaten ("thuisverlaten") en de weg van ontwaken te kiezen door een gelofte af te leggen (ceremonie van wereldverzaking).

De koning vroeg: "Heer Ratthapala, er zijn vier vormen van verlies naar aanleiding waarvan sommigen hun hoofd- en baardhaar afscheren, de gele gewaden omleggen en van huis de thuisloosheid intrekken. Welke vier?"

Er is het verlies door ouderdom, waarbij iemand versleten is, oud, van hoge leeftijd, bejaard en afgeleefd. Er is het verlies door ziekte, waarbij iemand ziek is, lijden ervaart, een ernstige aandoening heeft. Er is het verlies van bezittingen, waarbij iemand die rijk is, veel geld en bezittingen heeft geleidelijk zijn bezittingen verliest. En er is het verlies van verwanten, waarbij iemand die vele vrienden en bekenden heeft, vele familieleden en bloedverwanten, geleidelijk zijn verwanten en relaties verliest.

U komt van goeden huize en hebt geen van deze vormen van verlies meegemaakt. Wat heeft u ontdekt of gezien of gehoord, dat u van huis de thuisloosheid bent ingetrokken?"

"Majesteit, door de Verhevene die weet en ziet, door de heilige, de volkomen ontwaakte zijn er vier leerstellingen verkondigd. Na die ontdekt, gezien en gehoord te hebben ben ik van huis de thuisloosheid ingetrokken. Welke vier?"

'Aan de wereld komt **een einde**, zij is niet bestendig.'

Dit is de eerste leerstelling die door de Verhevene verkondigd is."

"Heer Ratthapala, hoe moet dit begrepen worden?"

"Wat denkt u, majesteit? Was u als vijftwintigjarige niet bedreven in de omgang met olifanten, paarden, wapens; was u vertrouwd met het strijdgewoel?"

"Ja, ik zie niemand die gelijk was aan mij in kracht."

"Wat denkt u, majesteit? Beschikt u nog steeds over zulke kracht?"

"Nee, heer Ratthapala, nu ben ik versleten, oud, van hoge leeftijd, bejaard en afgeleefd; ik ben tachtig jaar. Soms wil ik mijn voet hier zetten, maar zet hem ergens anders."

Ratthapala zei: "Met het oog hierop heeft de Verheven gezegd: 'Aan de wereld komt een einde, zij is niet bestendig.'"

""De wereld kent **geen toevlucht**, is zonder beschermer.'

Dit is de tweede leerstelling die door de Verhevene verkondigd is."

"Heer Ratthapala, er zijn aan dit hof troepen en paarden, wagens en wapens, die ter verdediging dienen als wij in moeilijkheden verkeren. Hoe moet dit begrepen worden?"

"Wat denkt u, majesteit? Heeft u een aandoening, een chronische ziekte?"

"Ja, ik heb een chronische aandoening aan de luchtwegen. Soms staan familie en vrienden om mij heen en denken: 'Nu staat koning Koravya op het punt om te sterven.'"

"Wat denkt u, majesteit? Als u zou wensen dat uw familie en vrienden die pijn met u zouden delen, zodat hij lichter te dragen zou zijn, zou u dat gegeven zijn?"

"Heer Ratthapala, dat zou mij niet gegeven zijn. Ik moet die pijn alleen ervaren."

Ratthapala zei: "Met het oog hierop heeft de Verheven gezegd: 'De wereld kent geen toevlucht, is zonder beschermer.'"

"'De wereld kent **geen eigendom**, na alles achtergelaten te hebben moet men heengaan.' Dit is de derde leerstelling die door de Verhevene verkondigd is."

"Heer Ratthapala, aan dit hof bevindt zich veel goud en geld onder de grond en boven de grond. Hoe moet dit begrepen worden?"

"Wat denkt u, majesteit? U bent nu in het bezit van allerlei geneugten en amuseert zich ermee. Zal dat na uw dood ook zo zijn of zal dat bezit aan anderen toevallen en zal het u overeenkomstig uw karma vergaan?"

"Dit bezit zal aan anderen toevallen en mij zal het vergaan overeenkomstig mijn karma."

Ratthapala zei: "Met het oog hierop heeft de Verheven gezegd: "'De wereld kent geen eigendom, na alles achtergelaten te hebben moet men heengaan.'"

"'De wereld heeft een **tekort**, is onbevredigd, is een slaaf van begeerte.'"

Dit is de vierde leerstelling die door de Verhevene verkondigd is."

"Heer Ratthapala, hoe moet dit begrepen worden?"

"Wat denkt u, majesteit? Heerst u over het welvarende Kuru?"

"Ja, ik heers over het welvarende Kuru."

"Wat denkt u, majesteit? Stel dat er een betrouwbare, geloofwaardige man bij u komt uit een of ander gebied en die zegt: 'Moet u eens horen, majesteit! Ik kom uit een groot gebied, welvarend, volkrijk; er zijn daar veel troepen, voorraden, bezittingen, en veel huwbare vrouwen. En u bent in staat dit gebied in korte tijd te veroveren. Verover het, majesteit!' Wat zou u doen?"

"Wij zouden het veroveren en er daarna over heersen."

Ratthapala zei: "Met het oog hierop heeft de Verheven gezegd: 'De wereld heeft een tekort, is onbevredigd, is een slaaf van begeerte.'"

"Wonderlijk, heer Ratthapala, buitengewoon, heer Ratthapala, zo goed als dit gezegd is door de Verhevene! Dit is inderdaad zo!"

Daarop sprak de eerwaarde Ratthapala de volgende verzen:

*"Een lang leven krijgt men niet door geld
noch verdrijft men ouderdom met bezit.
Kort is dit leven, zeggen de wijzen,
niet eeuwig, onderworpen aan verandering."*

*Rijken en armen voelen de hand van de Dood.
Dit geldt evenzeer voor de dwaas en de wijze.
Maar de dwaas ligt geslagen door dwaasheid terneer,
terwijl de wijze door deze aanraking niet beeft.*

*De geneugten gevarieerd, zoet, verrukkelijk,
verstoren de geest met hun uiteenlopende vormen.
Het nadeel ziende in de vijf zintuiglijke genoegens
ben ik de thuisloosheid ingetrokken, majesteit.*

*Zoals vruchten van de boom, vallen mensen
jong en oud na de ondergang van het lichaam.
Toen ik dit gezien had, ben ik weggetrokken.
Het leven van onthechting is verkieslijk."*

